

สรุป

หน้า 1

คนกาญจน์ด้านเอกชน
“ดีตัว” โรงงานกระดาษ

“หัวเครื่องแรก
ของเมืองกาญจน์
ยอห์น...” หัซซพร
★ มีต่อหน้า 5

เสถียรกิจานนท์ หนึ่งในแกนนำ “ภูมิบ้านภูมิเมืองกาญจน์” เอ่ยพลางชี้เข้าไปในโรงงานกระดาษ เมื่อที่ราว 70 ไร่ ด้านหนึ่งมีกำแพงเมืองกาญจน์โอบกั้น

“กำแพงเมืองอยู่ในรั้วของโรงงานกระดาษมานานชาวบ้านรุ่นใหม่ๆ ไม่มีใครเห็น หลังจากโรงงานหมดสัญญา คนเมืองกาญจน์พร้อมใจกันเปิดรั้วออกมา จึงได้รู้ว่ากำแพงเมืองกาญจน์ยังเหลืออยู่และเป็นเรื่องที่ต้องช่วยกันดูแลต่อไป” อาจารย์ฟอน เปรมพันธุ์ อาจารย์ มรท.กาญจนบุรี เสริม

โรงงานกระดาษเมืองกาญจน์เป็นโรงงานกระดาษรุ่นแรกของประเทศไทย เปิดใช้เมื่อ พ.ศ.2481 ผลิตกระดาษช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ตามมติกรม.ยุคนั้น โรงงานแห่งนี้เคยเป็นแหล่งผลิตกระดาษป้อนให้ผลิตเบงก๋ของ ไทยในยุคแรกๆ เมื่อหมดภาระเรื่องผลิตกระดาษของรัฐ รัฐบาลให้เอกชนเช่าสัมปทานผลิตกระดาษต่อมาอีก 30 ปี เมื่อหมดสัญญาปี พ.ศ.2560 ทางบริษัทขอต่อสัญญาอีก 1 ปี และจะหมดในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2561 ด้วยเกรงว่า รัฐจะให้เอกชนเข้ามาดำเนินการต่อ กลุ่ม “ภูมิบ้านภูมิเมืองกาญจน์” ประกอบด้วยทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม หอมใจกัน “ขอคืนพื้นที่”

พื้นที่เกือบ 70 ไร่ หากรัฐคืนให้คนเมืองกาญจน์แล้วจะทำอะไรต่อไป นายวิชาญ อุ่นอก หนึ่งในกลุ่มภูมิบ้านภูมิเมืองกาญจน์บอกว่า “เราอยากเห็นพื้นที่ตรงนั้นมันจะเป็นอะไรก็ได้แต่ต้องมาจากคนเมืองกาญจน์ทั้งหมด ไม่ใช่เกิดขึ้นอย่างสวยงามแต่คนข้างนอกมาคิดให้ เป็นหัวใจของเรา”

ดังนั้น “เราเลยพยายามจัดเวทีหลายรอบ เพื่อระดมความคิดจากเยาวชน ผู้ใหญ่ เพื่อจะได้รู้ว่าเราอยากเห็นอะไรกันบ้าง เมื่อเกิดขึ้นมาได้ คนเมืองกาญจน์ก็จะรู้สึกว่าเป็นเจ้าของร่วมกันตั้งแต่แรก ในส่วนตัวที่เป็นรูปธรรมคือ อยากให้เหมือนเป็นห้องรับแขกของเมืองกาญจน์ ใครมาเมืองกาญจน์ต้องมาผ่านตรงนี้ มาเรียนรู้ มาเช็คอิน ทำความเข้าใจ มาเปิดประเด็น และมาเรียนรู้ร่วมกันก่อน”

ภายในอาคารด้านใน “ผมมีความฝันมาก อยากเห็นพื้นที่สีเขียว แหล่งออกกำลังกาย เดินเล่น ไม่อยากให้เป็นอย่างรัฐอย่างเดียว แต่ให้มีสักมุมหนึ่งให้พื้นที่หล่อเลี้ยงตัวเองได้ อาจจะมีการเก็บค่าบริการบางอย่าง เราไม่อยากได้ภาษีรัฐ 100 เปอร์เซ็นต์แต่อยากให้มีส่วนหนึ่งที่สามารถบริหารจัดการตนเองได้”

ขณะที่เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ศิลปินแห่งชาติคนเมืองกาญจน์ และเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงสำคัญในการต่อสู้ครั้งนี้บอกว่าสิ่งที่เราต้องการก็คือ หอศิลป์ และพิพิธภัณฑ์เมือง เล่าเรื่องเมืองผ่านศิลปะ ยังไม่มีที่ไหนเขาทำกัน ยิ่งเอาโรงงานเก่ามาทำยิ่งวิเศษ มันทำหายมากและที่ตรงนี้เหมาะสมที่สุด ถือว่าเป็นใจบ้านใจเมือง อยู่กลางโบราณสถาน อยู่ในกำแพงเมืองเก่าถึง 50 เปอร์เซ็นต์ จำเป็นอย่างยิ่งที่ชาวกาญจน์จะต้องมีสถานที่อย่างนี้ไว้ นอกจากเป็นความภูมิใจแล้วต่อไปประเทศไทยคนต่างชาติจะมากันมากขึ้น อย่างประมาณมิได้ เพราะฉะนั้นการมีสถานที่เหล่านี้ไว้รองรับเป็นเรื่องน่าภาคภูมิใจของประเทศด้วย

“ประเทศเราจะเปลี่ยนภาพลักษณ์ใหม่แล้ว ทีมหนูป้าได้พาเราออกมาจากถ้ำได้ครึ่งหนึ่งแล้ว ถ้าเรามีสถานที่แห่งนี้ คนก็จะมองประเทศไทยด้านมนุษยชาติ ถ้าเรามีสิ่งนี้ไว้รอดเขาก็จะเป็นความสมบูรณ์ ส่วนปัญหาที่ว่ากันมา ผมว่าก็ไม่ยาก ถ้ารัฐบาลเข้าใจและผมคิดว่ารัฐบาลนี้เข้าใจ”

อีกเรื่องคือธุรกิจ ปัจจุบันมีแนวทางสร้างธุรกิจสมัยใหม่ที่เรียกว่า วิสาหกิจเพื่อสังคม เป็นแนวทางใหม่ที่จะพัฒนาบริหารธุรกิจเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน ไม่ใช่มุ่งกำไรแต่ฝ่ายเดียวแต่เอากำไรมาพัฒนามูลค่ามีอยู่แล้วให้

“ถ้าเอกชนประมูลไป เขาจะทำอะไรก็ทำไปตามใจเขา มุ่งกำไรอย่างเดียวแต่ถ้าเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมไม่ได้มุ่งกำไร ยังใช้กำไรมาพัฒนาบริหารงานให้มีคุณภาพยิ่งกว่าเอกชนแม้จะมีใจทำพิพิธภัณฑณ์แม้ว่าเราจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมแต่ธุรกิจเขาก็ยังเป็นหลักอยู่นั่นเอง”

เนาวรัตน์บอก

คนกาญจน์ต้านเอกชน “ตีตัว” โรงงานกระดาษ

เพิ่มขึ้น เริ่มมีหลายที่แล้ว ถ้าโรงงานกระดาษมีการบริหารแบบนี้ก็จะสร้างเครือข่ายได้มาก ถือเป็นการนำร่องให้เห็นว่าการทำงานด้านศิลปวัฒนธรรมในเรื่องแบบนี้มันเป็นไปได้ ถ้าร่วมมือกันทั้งประเทศก็จะทำให้ทุนวัฒนธรรมที่เราเริ่มมหาศาลแปลงเป็นมูลค่ามหาศาลได้ด้วย เพราะอย่าลืมว่า เรื่องศิลปวัฒนธรรมจะเป็นประเด็นนำของโลก

เนาวรัตน์ชี้ว่า ประเทศไทยเรามีความโดดเด่นด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นอันดับ 7 ของโลก เรื่องนี้เราไม่ถอยตระหนักกัน ในส่วนตัวคิดว่า รัฐบาลคงเข้าใจอยู่ แต่ยังไม่เห็นเป็นรูปธรรม ดังนั้น โรงงานกระดาษถ้าเราทำได้ให้เห็นเป็นรูปธรรมจะเป็นตัวอย่างชัดเจนที่สุด บางถิ่นเขาแค่มีถูกปิดอย่างเดียว ยังสามารถทำขึ้นมาได้

สำหรับการบริหารจัดการใน...
ว่าควรทำเป็นรูปม...
คือ ราชการ เอก...
ส่วนร่วมกันคิด ที่...
ถ้าเอกชนป...
แต่ถ้าเป็นวิสาหกิจ...
ให้มีคุณภาพยิ่งจ...
ร่วมในการพัฒนา...
ด้านสัณยภ...
ภูมิศาสตร์ดี เพราะ...
เป็นอันดับสามข...
ทะเล ทำให้คนม...
ต่อชาวโลกจะม...
ประวัติศาสตร์ได้...
ทอดสะพานข้ามแ...
หัชชพรเสวี...
หลายครั้ง “เราม...
กลางเมืองและมีค...
สามารถทำอะไรได้...
การเรียนรู้ของชาว...
กระดาษแห่งแรก...
เครื่องจักรบางตัว...
นักศึกษาและประ...
ด้านภาษาวั...
เสริมว่า “การให้อ...
หรือในโรงงานกระ...
จะมีผลกระทบกับ...
ดังนั้น ภาว...
ออกแบบตัวเองเ...
ว่าควรจะเป็นอย...
อยากเป็นอะไร...
ทำได้อย่างถูกต้อง...
และที่สำคัญ...
ทรงจำร่วมกัน จะ...
ก็จะไม่เกิดสำนึก...
กัน พอเกิดเรื่องอ...
ไปในเวลานั้น โรง...
เกิดขึ้นและเชื่อว...
มีพื้นที่แบบนี้เกิด...
นายณรงค์ส...
โรงงานกระดาษมี...
บริหารฝ่ายเดียวมี...
คนเมืองกาญจน์เ...
มรดกทางวัฒนธ...
และทั้งท้าย...
จะมีพลังร่วมพอ

“ประเทศเราจะเปลี่ยนภาพลักษณ์ใหม่แล้ว ทีมหมู่บ้านได้พาเราออก มาจากถ้ำได้ครั้งหนึ่งแล้ว ถ้าเรามีสถานที่แห่งนี้ คนก็จะมองประเทศไทย ด้านมนุษยชาติ ถ้าเรามีสิ่งนี้ไว้อวดเขา ก็จะเป็นความสมบูรณ์ ส่วนปัญหา ที่ว่ากันมา ผมว่าก็ไม่ยาก ถ้ารัฐบาลเข้าใจและผมคิดว่ารัฐบาลนี้เข้าใจ”

อีกเรื่องคือธุรกิจ ปัจจุบันมีแนวทางสร้างธุรกิจสมัยใหม่ที่เรียกว่า วิชาทกกิจเพื่อสังคม เป็นแนวทางใหม่ที่จะพัฒนาบริหารธุรกิจเพื่อผลประโยชน์ ร่วมกัน ไม่ใช่มุ่งกำไรแต่ฝ่ายเดียว แต่เอากำไรมาพัฒนามูลค่ามีอยู่แล้วให้

“ถ้าเอกชนประมูลไป เขาจะทำอะไรก็ทำ ไปตามใจเขา มุ่งกำไรลูกเดียว แต่ถ้าเป็นวิชาทกกิจ เพื่อสังคมไม่ได้มุ่งกำไร ยังใช้กำไรมาพัฒนา บริหารงานให้มีคุณภาพยิ่งกว่าเอกชนแม้จะมี ใจทำพิพธิภัณฑ์ แม้ว่าเขาจะมีส่วนร่วมในการ พัฒนาสังคมแต่ธุรกิจเขาก็ยังเป็นหลักอยู่นั่นเอง”

เนาวรัตน์บอก

คนกาญจนบุรีต้านเอกชน “ตีตัว” โรงงานกระดาษ

เพิ่มขึ้น เริ่มมีหลายที่แล้ว ถ้าโรงงานกระดาษมีการบริหารแบบนี้ก็จะ สร้างเครือข่ายได้มากถือเป็นการนำร่องให้เห็นว่าการทำงานด้านศิลปวัฒนธรรม ในเรื่องแบบนี้มันเป็นไปได้ถ้าร่วมมือกันทั้งประเทศก็จะทำให้ทุนวัฒนธรรม ที่เรามีมหาศาลแปลงเป็นมูลค่ามหาศาลได้ด้วย เพราะอย่าลืมว่า เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมจะเป็นประเด็นนำของโลก

เนาวรัตน์ชี้ว่า ประเทศไทยเรามีความโดดเด่นด้านศิลปวัฒนธรรม เป็นอันดับ 7 ของโลก เรื่องนี้เราไม่ค่อยตระหนักกัน ในส่วนตัวคิดว่า รัฐบาลคงเข้าใจอยู่ แต่ยังไม่เห็นเป็นรูปธรรม ดังนั้น โรงงานกระดาษ ถ้าเราทำได้ให้เห็นเป็นรูปธรรมจะเป็นตัวอย่างชัดเจนที่สุด บางถิ่นเขา แม้มีถูกปิดอย่างเดียว ยังสามารถทำขึ้นมาได้

สำหรับการบริหารจัดการหากได้พื้นที่มา “คงต้องมีคณะกรรมการ บริหารจัดการในเรื่องนี้ วิชาทกกิจเพื่อสังคม คุณหมอบริเวณ ะสี ท่านเสนอ ว่าควรทำเป็นรูปมูลนิธิมีคณะกรรมการบริหารจัดการในเรื่องนี้มีสามภาคส่วน คือ ราชการ เอกชน และภาคประชาสังคม รวมตัวกันเป็นชุมชนต่างๆ มี ส่วนร่วมกันคิด ทำ และบริหารจัดการด้วย”

ถ้าเอกชนประมูลไป “เขาจะทำอะไรก็ทำไปตามใจเขา มุ่งกำไรลูกเดียว แต่ถ้าเป็นวิชาทกกิจเพื่อสังคมไม่ได้มุ่งกำไร ยังใช้กำไรมาพัฒนาบริหารงาน ให้มีคุณภาพยิ่งกว่า เอกชนแม้จะมีใจทำพิพธิภัณฑ์ แม้ว่าเขาจะมีส่วน ร่วมในการพัฒนาสังคม แต่ธุรกิจเขาก็ยังเป็นหลักอยู่นั่นเอง”

ด้านศักยภาพของเมืองกาญจนบุรี เนาวรัตน์บอกว่า เมืองกาญจนบุรี มีภูมิศาสตร์ดี เพราะว่าเป็นเมืองด้านตะวันตก มีป่าเขาใหญ่ น้ำใหญ่กว้างขวาง เป็นอันดับสามของประเทศ มีภูมิทัศน์ดี สมบูรณ์เกือบทุกด้าน ยกเว้น ทะเล ทำให้คนมาท่องเที่ยวมากไม่แพ้จังหวัดไหน ต่อไปเมื่อรถไฟเชื่อม ต่อชาวโลกจะมา ยังมีภูมิประวัติ คือประวัติศาสตร์เก่าแก่ลามาก่อน ประวัติศาสตร์ได้เลย มีพงศาวดาร มีตอนดาเพชร ลองคิดดู “ตอนนั้นเราซบเป้ง ทอดสะพานข้ามแม่น้ำแควขายเรื่องเดียว เรายังอยู่ได้”

หัชชพรเสริมว่า ชาวบ้านที่อยู่รอบโรงงานนั้น เรามีการพูดคุยกัน หลายครั้ง “เรามองว่าพื้นที่แห่งนี้เหมือนห้องรับแขกของจังหวัดเลย อยู่ กลางเมืองและมีความพร้อม ภายในพื้นที่กว่า 60 ไร่ อาคาร 13 อาคาร สามารถทำอะไรได้มากมายรอบๆ โรงงานก็มีกำแพงเมืองเก่าก็จะเป็นแหล่ง การเรียนรู้ของชาวบ้านเป็นสถานที่ออกกำลังกายเป็นปอด ในเมื่อเป็นโรงงาน กระดาษแห่งแรกของประเทศไทย มีกระบวนการผลิตครบทุกขั้นตอน เครื่องจักรบางตัวทำงานได้อยู่ตรงนี้สามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน นักศึกษาและประชาชนทั่วไปได้”

ด้านกาญจนา สดแดนจันทร์ หนึ่งในกลุ่มภูมิบ้านภูมิเมืองกาญจน์ เสริมว่า “การให้เอกชนเข้ามาทำต่ออาจไม่เป็นผลดีต่อชีวิตชุมชนที่อยู่รอบด้าน หรือในโรงงานกระดาษเพราะพื้นที่ทุกตารางนิ้วจะใช้อย่างเชิงธุรกิจแน่นอนว่า จะมีผลกระทบกับชาวบ้าน”

ดังนั้น ควรให้เป็น “ภูมิบ้านภูมิเมือง” และให้คนเมืองกาญจน์ ออกแบบตัวเองเพราะถ้าส่วนกลางจะทำอะไรก็ใช้หมวกของตัวเอง ว่าควรจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ จึงอยากให้มาจากคนเมืองกาญจน์ว่า อยากเป็นอะไร คำตอบนั้นคือจุดสำคัญของเมืองกาญจน์ และจะ ทำได้อย่างถูกต้อง”

และที่สำคัญ “เราต้องใช้พื้นที่นี้สร้างสำนึกร่วมกัน การสร้างความ ทรงจำร่วมกัน จะเกิดรากของคน จะเกิดคำว่าพวกเดียวกัน ถ้ารากไม่มี ก็จะไม่เกิดสำนึกร่วมกัน พอไม่เกิดสำนึกร่วมกันก็จะไม่เกิดความรักสามัคคี กัน พอเกิดเรื่องอะไรขึ้นมาก็ไร้แรงต้านทาน แนวโน้มของประเทศไทยก็ ไปในแนวนั้น โรงงานกระดาษจะเป็นโมเดลเดียวในประเทศไทยที่มีเหตุการณ์ เกิดขึ้นและเชื่อว่าอีกหลายจุดเราต้องการสร้างโมเดลขึ้นมา เราคิดว่าคงจะ มีพื้นที่แบบนี้เกิดขึ้นอีกในประเทศไทย”

นายณรงค์เดช นวลมีชื่อ อีกหนึ่งในกลุ่มภูมิบ้านภูมิเมืองฯ บอกว่า โรงงานกระดาษมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ถ้าให้ประมูลโดยเอกชนไป บริหารฝ่ายเดียว มันจะผลักให้คนเมืองกาญจน์เป็นลูกค้า สิ่งเหล่านี้จะทำให้ คนเมืองกาญจน์เป็นลูกค้า เราไม่อยากจะเห็นเด็กๆ ไปเข้าแถวเพื่อเข้าไปชม มรดกทางวัฒนธรรม มันไม่ควรอย่างยิ่ง”

และทิ้งท้ายว่า “เรื่อง โรงงานกระดาษจะพิสูจน์ว่า คนเมืองกาญจน์ จะมีพลังร่วมพอไหม ในการรักษาพื้นที่ทรงคุณค่าแห่งนี้”